

† **TIMOTEI**
DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL DE
DUMNEZEU PĂZITEI ARHIEPISCOPII A ARADULUI

Iubitului cler, cinului monahal și dreptcredincioșilor creștini, binecuvântare, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul Iisus Hristos în Duhul Sfânt

HRISTOS A ÎNVIAT!

Cinstiți credincioși și credincioase,

Trezirea făpturii din amorteala iernii face să simțim suflarea primăverii, dar și aceea că ea înseamnă prezența Duhului Sfânt peste creația întreagă în culmea căreia se află ființa omenească. Dacă anotimpul toamnei se referă la creația lumii, iar cel al iernii la cel al îmbătrânirii, cel al primăverii aduce speranța plinătății vieții.[1] ”Anotimpul acesta – spune Sfântul Grigorie de Nyssa – este la hotarul dintre două anotimpuri, între tristețea iernii și împărtășirea de roduri în timpul verii. De aceea vestește limpede că au trecut relele, dar nu arată încă în chip desăvârșit roadele virtuții, ci le prevestește pentru timpul cuvenit, când va veni vara. Și știi, ce înțelege prin vară cuvântul Domnului, când zice ”Secerișul este sfârșitul veacului” iar acum arată speranțele înflorind prin virtuți, al căror rod, cum zice proorocul, se va arăta la vremea sa.”[2] În același context un mare ierarh adresa credincioșilor următoarele cuvinte: ”De răsuflul cald al cerului primăvăratec se topește zăpada și gheața; pământul se dezvelește și se îmbracă în haină verde; pe pomi se ivesc flori și frunze; flori de primăvară înfloresc, iar păsările își cântă cântecele. Când firea înconjurătoare intră în primăvară, atunci la noi în lumea ortodoxă sosește anotimpul bisericesc numit Păresimile, adică Postul Mare. Chiar Părinții și învățătorii veacurilor începătoare ale creștinătății au numit acest răstimp sfințit al Sfințelor Păresimi primăvara sufletului. Uitați-vă, cât de multă asemănare este între primăvara firii și primăvara sufletului nostru drept credincios. Primăvara firii este timpul deșteptării din somnul iernii, de înnoire și de împodobire cu frumusețe sclipitoare potrivită numai primăverii... Este vremea deșteptării din somnul păcatelor, a înnoirii sufletești și a împodobirii sufletului cu fapte bune... Revărsare de bucurie sfântă în noaptea de Sfintele Paști, necuprinsă de nici un cuvânt omenesc, este presimțământul acelei primăveri veșnice, a celui Paști din Împărăția Cerească pe care-l vor sărbători cu Domnul toți fiii Lui cei credincioși” [3]. De la cele pământești, privind și timpul și spațiul, sărbătoarea poartă cugetul spre cele cerești, așa cum lămurește și cântarea bisericească de la începutul slujbei Sfintei Învieri: ”Ziua Învierii, popoare să ne luminăm! Paștile Domnului, Paștile! Că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos

– Dumnezeu ne-a trecut pe noi...” și alta ”Să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos strălucind cu neapropiată lumină a Învierii...”[4] Armonia lumii dovedește prin părțile constitutive că întreaga lucrare dumnezeiască este într-o unitate ce duce la desăvârșire. Binele și frumosul, principii călăuzitoare pentru lume încă din vechime, trebuie să țintească scopul vieții însăși, adică deplina comuniune cu Dumnezeu și cu semenii. O abatere care și-ar avea pricina principală doar în libertatea omenească ar atinge toată buna rânduială. Parcurgerea celor dintâi pagini ale Sfintei Scripturi atrage luarea aminte asupra căderii omului din starea în care Creatorul său l-a așezat, că aduce și atingerea a tot ceea ce îl înconjoară. Raiul pierdut a făcut loc muncii trudnice a unui pământ presărat cu spini și pălămidă.[°] Astfel, atât omul cât și întreaga creație cere aducerea la starea de la început; iar aceasta cu puțință doar prin jertfa Mântuitorului.

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Readucerea întregii făpturi la starea cea dintâi se cuvenea a se face prin însuși Cuvântul lui Dumnezeu, Fiul Tatălui și desăvârșită prin Duhul Sfânt. Toate au fost făcute prin Cuvânt, iar Acesta întrupat a împlinit misiunea dreptății divine. Lucrarea Sfintei Treimi de restaurare a omului și a întregii creații se săvârșea spre îndumnezeirea aparținătoare planului dumnezeiesc. Răscumpărarea alunecării lui Adam celui dintâi se putea face doar prin unirea tainică a firii omenești cu cea dumnezeiască, în Adam cel Nou sau cel de-al doilea, Iisus Hristos Domnul. Scriind despre facerea lumii, Sfântul Vasile cel Mare precizează că îndeplinește rostul unui călăuzitor pentru a arăta ”minunile ascunse ale acestei mari cetăți. Aceasta era vechea noastră patrie; din ea ne-a izgonit demonul, ucigașul omului, când a luat în robie pe om cu momelile sale. Vei vedea în această cetate facerea cea dintâi a omului, dar și moartea, care îndată ne-a cuprins pe noi; moartea pe care a născut-o păcatul, primul născut al demonului, cauza răului. Te vei cunoaște atunci pe tine însuși; te vei cunoaște că ești din pământ cu firea, dar operă a mâinilor lui Dumnezeu; prin puterea pe care o ai ești cu mult în urma necuvântătoarelor, dar ești rânduit conducător al celor necuvântătoare și neînsuflețite; ești inferior prin construcția trupului tău, dar, prin bogăția rațiunii puternic să te înalți până la cer.”[6] În același sens părintele Dumitru Stăniloae spune: „omul își dă seama că și natura își datorează existența rațională nu lui sau ei, ci are origine superioară comună omului și ei, raționalitatea ei răspunzând rațiunii lui.”[V] Încă mai arată: ”Cuvântul lui Dumnezeu care a creat lumea, imprimând în ea rațiunile Sale ca un tot unitar, făcându-se Om și depășind prin jertfa de Sine egoismul adus în umanitate de duhurile răutății și de libertatea lor pusă în slujba mândriei și învingând ca urmare forțele descompunerii (coruperii) materiei și morții cu trupul a omului, va scoate deplin la arătare și va duce la eficiență deplină

unitatea armonioasă a rațiunilor creației, care își are temeiul în El. Prin aceasta va aduce și unificarea prin iubire a umanității în El, împreună cu tot universul, devenit transparent la maximum pentru El și între oameni. El se va face astfel transparent prin toate persoanele și lucrurile, ca fundamentul lor ipostatic, umplându-le de lumina sensului lor, de viață și de iubirea unificatoare. Acestea vor fi trăite în mod conștient de oameni. De aceea, prin ei și în ei vor fi și străvezii în gradul cel mai neîndoielnic. Dar în gradul suprem s-au făcut străvezii în umanitatea lui Hristos Domnul. Căci în El se face străveziu ipostasul dumnezeiesc al Cuvântului, fundamentul unitar al creației și de aceea și factorul unificator al ei, prin întruparea prin crucea Sa pentru noi, prin învierea și readucerea materiei în Sine la incoruptibilitatea (nesticăciunea) pentru noi și pentru tot universul. El va reunifica în Sine creația nu numai ca realitate orizontală și verticală, ci cu toată istoria ei pozitivă... Și nefericit va fi cel care nu va fi văzut de nimeni, ca unul ce nu a făcut altuia vreun bine. Dar și mai nefericit va fi pentru că prin aceasta n-a rodit în el nici o dragoste pentru nimeni și de aceea nu o va putea simți nici atunci. Aceasta va fi în întunericul singurătății, iar ceilalți în lumina comuniunii.”[8] Vedem astfel cum întreaga fire participă la viața religioasă, cel credincios reprezentând călăuzitorul spre ținta pe care însăși pronia dumnezeiască o prevede. Imnografia bisericească este un indicativ edificator în această privință. Spre exemplificare e potrivită o referire la cea prevăzută de slujbele Sfintelor Pătimiri ale Mântuitorului, între care stihira: ”Toată făptura s-a schimbat de frică, vâzându-Te pe Tine Hristoase, pe cruce răstignit. Soarele s-a întunecat și temeliile pământului s-au cutremurat. Toate au pățimit împreună cu Tine, Cel ce ai zidit toate...”[9] Asemenea și imnele de slăvire a Învierii Domnului. De pildă: ”Acum toate s-au umplut de lumină: și cerul și pământul și cele de desubt. Deci să prăznuiască toată făptura Învierea lui Hristos întru Care s-a întărit” sau ”Ieri m-am îngropat împreună cu Tine Hristoase; astăzi mă ridic împreună cu Tine, Cel ce ai înviat. Răstignitu-m-am ieri împreună cu Tine, Însuți împreună mă preamărește, Mântuitorule, întru împărăția Ta.”[10] La fel stihul ”Astăzi toată făptura se veselește și se bucură, că Hristos a înviat și iadul a prădat.”[11] Așa cum lămurește unul din dascălii citați, în solidaritate cu lumea înnoită vor fi și trupurile înviate, în baza argumentului că Dumnezeu n-a creat nimic în zadar.[12] ”Această refacere a creațiunii se face pentru a corespunde frumuseții celor înviați.”[13] Concludent este ceea ce un cunoscut teolog spune că Învierea Domnului este un eveniment de sens cosmic și prin aceasta lumea, ca și omul, e deja transfigurată de slava cerească și, oarecum într-un chip tainic deja a dobândit o dumnezeire nouă; deja ea poartă în germene nemurirea. Imnografia cântă pe Cel ce a înviat și cu El lumea pe care a luminat-o împreună cele pământești cu cele cerești.[14] Ceea ce se impune în conștiința

fiecăruia e strădania integrării în viața Bisericii, ea cuprinzând întreaga lume, capul fiind Însuși Iisus Hristos Domnul.

Dreptmăritori creștini și creștine,

În legătura celor spuse la început e de menționat că slujba Prohodului Domnului Îl cântă ca pe o Primăvară dulce,[15] numire cu înțeles adânc pentru o existență mereu reînnoită în perspectiva eternității. Primăvara, într-adevăr se referă la întreaga lume, omul înălțat pe cele mai înalte culmi ale creației reprezentând încoronarea lucrării divine. Tot pământul se sfințește prin munca sa. Îndeosebi se cunoaște că lumea satelor este aplecată cu precădere spre această strădanie. Pentru Biserica noastră anul acesta este consacrat satului românesc, precum și celor care potrivit unui proverb sfințesc locul prin jertfelnicia lor. Ne rugăm ca primăvara harului dumnezeiesc să se aștearnă mereu peste sânguința lor. Întărind voința de a lucra în continuare largul câmp al cerințelor pământești, neuitând însă pe cele cerești, să aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru cele dobândite până acum, sporind darul Său pentru a urca de la pământ spre cer, de la cele trecătoare la cele veșnice spre slava Lui, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Amin.

Al vostru al tuturor, de tot binele doritor și către Domnul cu stăruință rugător,

† **TIMOTEI**
Arhiepiscop al Aradului

[1] Cf. Pr. Victor Aga, Dicționar enciclopedic, Timișoara, 1935, p. 261.

[2] Cf. Matei 13, 39, Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor, în Scrieri, partea întâia, Col. Părinți și Scriitori Bisericești, nr. 29, trad. Pr. D Stăniloae, și pr. I. Buga, București, 1982, Omilia V, p. 182;

[3] Mitropolit Nicolae Krutițki, Cuvântări bisericești, trad. Pr. Nicolae M. Popescu, București 1953, vol. 3, p. 196 – 203;

[4] Sfântul Ioan Damaschinul, Canonul Învierii, cânt. 1, irmos și stih. 1;

[5] Facerea 3, 6-19;

[6] Sfântul Vasile cel Mare, Omilii la Hexaimeron, în Scrieri, partea întâia, Col. Părinți și Scriitori Bisericești, trad. Pr. D. Fecioru, București, 1986, Omilia a VI-a, cap. I, p. 132;

[7] Chipul nemuritor al lui Dumnezeu, Craiova, 1987, p. 307;

[8] Idem, p. 386 – 387;

[9] Stihoavna Deniei din Joia Pătimirilor și stihira Vecerniei din Vinerea Pătimirilor Domnului;

[10] Sfântul Ioan Damaschin, o.c., cânt. a 3-a, stih 1 și 2;

- [11] Idem, o.c., cânt. a 9-a, stih 9;
- [12] Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, București, 1973, vol. 3, p. 401 – 402;
- [13] Idem, *Ibidem*;
- [14] Nicolae Arseniev, *Biserica răsăriteană*, trad. Arhiereu Tit Simedrea, București, 1929, p. 20;
- [15] *Starea a treia*, stih 13;